

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 341/06-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti J. V., R. S. a E. S., všetci bytom B., zastúpených advokátkou Mgr. Z. N., B., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004 p o r u š i l základné právo J. V., R. S. a E. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. J. V., R. S. a E. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. V., R. S. a E. S. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 20 738 Sk (slovom dvadsaťtisíc sedemstotridsaťosem slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky Mgr. Z. N., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 341/06-13 z 8. novembra 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť J. V. (ďalej len „s'ťažovateľ v 1. rade“), R. S. (ďalej len „s'ťažovateľ v 2. rade“) a E. S. (ďalej len „s'ťažovateľka v 3. rade“; spolu ďalej len „s'ťažovatelia“), všetci bytom B., ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 sa žalobou podanou okresnému súdu 7. apríla 1995 sťažovatelia domáhajú náhrady nemajetkovej škody, ktorá im vznikla na zdraví (nakazenie hepatitídou typu C) ako dôsledok nedodržania hygienických a preventívnych opatrení pri poskytovaní zdravotníckych služieb žalovanými. Podľa tvrdenia sťažovateľov aj napriek skutočnosti, že ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 už raz konštatoval porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to nálezom č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004, postup okresného súdu je aj naďalej poznačený zbytočnými prietahmi, čím sa neustále predlžuje stav ich právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem popisu procesných úkonov v predmetnej veci ďalej uviedli:

„Prvostupňové konanie vo vyššie uvedenej veci prebieha ešte od roku 1995 a do dnešného dňa nebolo vo veci meritórne rozhodnuté. (...)

Napriek skutočnosti, že Ústavný súd priamo zaviazal Okresný súd Bratislava I, aby v konaní sp. zn. 9 C 95/95 konal bez zbytočných prietáhov, Okresný súd Bratislava I je podľa názoru sťažovateľov aj v ďalšom období nečinný. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ J. V. dňa 20. 12. 2004 podal sťažnosť na prietahy v konaní. (...) Po uplynutí 18 mesiacov od podania prvej sťažnosti (24 mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu SR) sťažovatelia 1 - 3 rade dňa 24. 06. 2006 podali opakovanú sťažnosť na prietahy v konaní. V odpovedi zo dňa 10. 07. 2006 Okresný súd oznámil, že spis 9 C 95/95 sa nachádza u znalca (...). V nasledujúcom liste zo dňa 19. 09. 2006 Okresný súd Bratislava I, oznamuje, že mu spis 9 C 95/95 nebol vrátený a nachádza sa u súdneho znalca (...).

Vzhľadom na vyššie uvedené (...) sú sťažovatelia presvedčení, že v konaní sú zo strany porušovateľa spôsobované neodôvodnené a aj naďalej trvajúce prietahy

Okrem toho prietahy v konaní len predlžujú zvýšené zaťaženie sťažovateľov, ktorí ako osoby s nevyliciteľnou chorobou musia súčasne podstupovať liečebné procedúry a dodržiavať určitý liečebný režim, ktorý v kombinácii s celou záležitosťou vrátane anabázy

ako bola popísaná vyššie traumatizuje sťažovateľov do takej miery, že sa obávajú, že sa môže stať, že sa nedožijú rozhodnutia vo veci samej.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Bratislava I. opakovane porušil v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 základné právo sťažovateľov J. V., R. S. a E. S., aby sa vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručeného v ust. čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava I., aby konal vo veci konania o žalobe J. V., R. S. a E. S. vedenom na Okresnom súde Bratislava I., pod sp. zn. 9 C 95/95 bez zbytočných prieťahov.

3. J. V. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,-Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré je mu povinný Okresný súd Bratislava I. vyplatiť do 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

4. E. S. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,- Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré je povinný Okresný súd Bratislava I. vyplatiť do 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

5. R. S. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,- Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré je povinný Okresný súd Bratislava I. vyplatiť do 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

6. Okresný súd Bratislava I. je povinný nahradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia, a to do 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda Mgr. M. L. listom sp. zn. Spr. 2184/03 z 27. decembra 2006 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 25. januára 2007.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov okresného súdu v predmetnom konaní po vydaní nálezu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004 ďalej uviedol:

„(...) dovoľujeme si Vám v úvode môjho vyjadrenia (...) oznámiť, že netrvám na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti, súhlasím s tým, aby (...) Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. (...)

Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 95/1995 predmetné konanie je poznačené prietahmi v konaní. V oddelení 9 C v súlade s Občianskym súdnym poriadkom sa vybavuje vysoký počet pridelených vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí. Vo veci už raz bol konštatovaný prietah v konaní.

V prípade, že ÚS SR dospeje k záveru, že bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, navrhujeme aby ÚS SR nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie z dôvodu, že vo veci je zapríčinený opakovaný prietah v konaní problémami s vyhotovením znaleckého posudku.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„Vo vzťahu k doručenému vyjadreniu Okresného súdu Bratislava I si dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že sám porušovateľ vo svojom vyjadrení priznal, že z priebehu konania vedeného pod sp. zn. 9 C 95/1995 vyplýva, že konanie je poznačené prietahmi a teda existenciu prietahov tak pred vydaním nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 97/04-47 zo dňa 8. 6. 2004, a ani v období od vydania predmetného nálezu do súčasnosti, nenamieta.

Porušovateľ vo svojom vyjadrení len poukazuje na skutočnosť, že v oddelení 9 C sa v súlade s Občianskym súdnym poriadkom vybavuje vysoký počet pridelených vecí popri priebežnom nápade nových vecí a taktiež poukázal na skutočnosť, že spôsobené prietahy v období od vydania nálezu Ústavného súdu SR po súčasnosť, boli zapríčinené nečinnosťou znalca, ktorým je Martinská fakultná nemocnica.

V tejto súvislosti si dovoľujeme vysloviť názor, že vysoký počet vecí v súdnom oddelení nemožno považovať za takú okolnosť, ktorá by zbavovala súd ústavou a medzinárodným dohovorom uloženou povinnosťou postupovať v občianskom súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Taktiež tolerovanie pasivity znalca je možné zhodnotiť ako postup súdu, ktorý neprispel k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania a ktorý priamo spôsobil namietané prietahy v konaní. Považujeme pri tom poukázať aj na skutočnosť, že súd pasivitu znalca počas obdobia dvoch rokov toleroval aj napriek skutočnosti, že Ústavný súd SR svojím nálezom vydaným pod č. k. III. ÚS 97/04-47 už existenciu prietahov v konaní raz konštatoval.

Čo sa týka priznania finančného zadostučinenia, máme za to, že jeho priznanie je dôvodné, a to s poukazom na predmet sporu, ktorým je náhrada škody spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb, kedy boli sťažovateľ v 1. rade a následne aj sťažovatelia v 2. a 3. rade nakazení nevyliciteľnou chorobou a opakovane spôsobované prietahy v konaní len znásobujú ich stav právnej neistoty a obavu, či bude vo veci rozhodnuté počas života sťažovateľov.

(...) Ústavnému súdu týmto oznamujeme, že na konaní verejného ústneho pojednávania netrváme a súhlasíme, aby Ústavný súd SR od jeho konania upustil.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 a 2007 bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa stal sudca spravodajca Juraj Horváth členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C 95/1995 v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004:

- 28. jún 2004 – okresný súd zaslal spis sp. zn. 9 C 95/1995 súdnemu znalcovi – M. fakultnej nemocnici v M. (ďalej len „súdny znalec“) na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku podľa uznesenia o nariadení kontrolného znaleckého dokazovania z 23. apríla 2004,
- 4. január 2005 – okresný súd vyzval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku, resp. na oznámenie skutočností, ktoré bránia jeho vypracovaniu (súdnemu znalcovi doručené 7. februára 2005),
- 9. marec 2005 – súdny znalec oznámil okresnému súdu, že na vypracovanie znaleckého posudku je nevyhnutné obstaráť kompletnú zdravotnú dokumentáciu sťažovateľov, ktorú si vyžiadal a z tohto dôvodu žiadal, aby mu okresný súd predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o dva mesiace,
- 16. marec 2005 – okresný súd predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 1. mája 2005,
- 13. jún 2005 – okresný súd predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. júna 2005,

- 6. október 2005 – okresný súd vyzval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku,
- 11. január 2006 – zástupca sťažovateľa v 1. rade v konaní pred okresným súdom MUDr. L. B. oznámil zmenu svojej adresy,
- 26. jún 2006 – sťažovateľ v 1. rade nahliadol do zberného súdneho spisu, predložil splnomocnenia, ktoré po dovŕšení plnoletosti udelili sťažovatelia v 2. a 3. rade MUDr. L. B. a súčasne všetci traja sťažovatelia podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní,
- 30. jún 2006 - okresný súd opätovne vyzval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku,
- 13. december 2006 – súdny znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok,
- 27. február 2007 – okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny súdnemu znalcovi,
- 28. február 2007 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 o žalobe sťažovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej na zdraví, došlo v období po vydaní nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004 k opätovnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48

ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd nezistil v posudzovanom období žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo faktickej zložitosti ovplyvňujúcej dĺžku konania vedeného okresným súdom v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004. Okresný súd v tomto období iba zabezpečoval vypracovanie kontrolného znaleckého posudku súdnym znalcom, ktorého ustanovil uznesením z 23. apríla 2004, teda ešte pred rozhodovaním ústavného súdu 8. júna 2004.

Pokiaľ ide o povahu veci, ústavný súd vzal do úvahy, že predmetom označeného konania je spor o náhradu škody spôsobenej na zdraví, ktorý je podľa názoru ústavného súdu svojou povahou mimoriadne citlivým konaním. Toto konanie si vyžaduje mimoriadne starostlivý prístup súdu a jeho účel možno efektívne naplniť len vtedy, ak súd rozhodne v primeranom čase od podania žaloby.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov konania (v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení žalobcov), ústavný súd nezistil v ich správaní také skutočnosti, ktoré by mali vplyv na vznik zbytočných priesťahov v posudzovanom období.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004, pričom zbytočné priesťahy v konaní okresného súdu v tomto rozhodnom období posudzoval ako celok.

Ústavný súd konštatuje, že aj napriek tomu, že ide o konanie o náhradu škody spôsobenej na zdraví, ktoré si vo všeobecnosti vyžaduje zo strany súdu rýchle prerokovanie a rozhodnutie, ako aj napriek ústavným súdom už vyslovenému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v predmetnej veci, konanie, ktoré sa začalo na okresnom súde 7. apríla 1995, nie je ku dnešnému dňu, t. j. po viac ako 11 rokoch a 9 mesiacoch meritórne rozhodnuté ani na súde prvého stupňa.

Zo zberného súdneho spisu ústavný súd zistil, že konanie okresného súdu v posudzovanom období spočívalo iba v zabezpečovaní predloženia znaleckého posudku súdnym znalcom, pričom okresný súd v uznesení o nariadení znaleckého dokazovania z 23. apríla 2004 neurčil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku a následne sa postup okresného súdu v tomto období obmedzil iba na dve rozhodnutia o predĺžení lehoty súdnemu znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku a na tri výzvy súdnemu znalcovi, kedy bude znalecký posudok predložený, ktoré boli navyše okresným súdom realizované v neprimeraných lehotách. Okresný súd však neprijal žiadne účinné opatrenia za účelom včasného podania znaleckého posudku, ktorý si vyžiadal v rámci vykonávaného dokazovania.

Podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 19/00, I. ÚS 108/02) súd zodpovedá z hľadiska práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov aj za priet'ahy spôsobené súdnym znalcom pri podaní znaleckého posudku.

V súvislosti s tvrdeniami predsedu okresného súdu, že „*V oddelení 9 C v súlade s Občianskym súdnym poriadkom sa vybavuje vysoký počet pridelených vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí*“, ústavný súd konštatuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd má problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníkov konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci účastníka, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že v období po vydaní rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 97/04-47 z 8. júna 2004 došlo zo strany okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/1995 opätovne k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia pre každého po 100 000 Sk, pretože „(...) celé konanie vo vyššie uvedenej veci sťažovateľov, ktorých zdravotný stav sa postupne zhoršuje, je neustále bezdôvodne predlžované a to nielen nekonaním súdu, ale aj úkonmi súdu, ktoré objektívne nie sú pre konanie potrebné a predlžujú konanie. Okrem toho k nakazeniu sťažovateľa v prvom rade došlo v roku 1977 a sťažovateľov v druhom a treťom rade v r. 1986 a žaloba vo veci samej bola podaná za splnenia hmotných a aj procesných podmienok v r. 1995, pričom do dnešného dňa (r. 2006), teda po takmer 11 rokoch nebolo vydané ani prvostupňové rozhodnutie súdu. Vyššie uvedeným konaním porušovateľa vznikla sťažovateľom nemajetková ujma, ktorá

spočíva v obavách o ochranu ich práv, psychického napätia a pocitov sklamania z neprimeranej dĺžky konania, ako aj pocitov neistoty a obáv, či bude konanie ukončené počas života sťažovateľov, čo je okolnosť hodná osobitného zreteľa (...)“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením aj preto, že v priebehu posudzovaného konania okresného súdu im už raz bola poskytnutá aj ochrana v konaní pred ústavným súdom, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 97/04 konštatoval zbytočné prietahy pred okresným súdom. Okresný súd však ani po vydaní nálezu ústavného súdu nekonal vo veci dostatočne efektívne. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na opakovanú nečinnosť okresného súdu, považuje za primerané po 50 000 Sk pre každého zo sťažovateľov, tak ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok v sume 20 738 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len

„vyhláška“). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov (znížená o 20 %) je 2 184 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov (znížená o 20 %) je 2 376 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

Na základe výsledku konania sťažovateľom vznikol nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v sume 14 088 Sk, vrátane dvojnásobku režijného paušálu, ako aj na úhradu trov za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 (vyjadrenie z 25. januára 2007) v sume 7 662 Sk vrátane režijného paušálu, t. j. sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov v celkovej sume 21 750 Sk.

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov len v sume 20 738 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov len v sume uplatneného nároku tak, ako je to uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007